

lytavry, 2007. – S. 345–364; Petriv M. Advokat i pismennyk Teodot Halip // Yurydychnyy zhurnal. – 2013. – # 5. – S. 130–135 ta in.

²⁸ Stetsyuk P. Konstytutsiynyy proekt Teodota Halipa «Osnovni prava i obovyazky ukrayinskykh hromadyan» // Visnyk Lvivs'koho universytetu. Seriya yurydychna. – 2000. – Yyp. 35. – S. 166–170; yoho zh. Osnovy teoriiy konstytutsiyy ta konstytutsionalizmu. Kurs lektsiy. Chastyna persha. – Lviv: Astrolyabiya, 2003. – S. 92 – 95.

²⁹ Yefremova N.V. Pratsya Teodota Halipa «Osnovni prava i obovyazky ukrayinskykh hromadyan» ta yiyi mistse v istoriyyi ukrayinskoyi konstytutsiyno-pravovoyi dumky // Byuleten Ministerstva yustytisyi Ukrayiny. – 2009. – # 11. – S. 58–62.

УДК 37.015.31:78

© Олександр Залуцький
(м. Чернівці)

РОЛЬ МУЗИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розглядається роль музичного краєзнавства в сучасному освітньому процесі в контексті євроінтеграції на прикладах дослідження творчості буковинських композиторів світового значення.

Ключові слова: К. Мікулі, А. Гржимали, С. Воробкевич, музичне краєзнавство, Буковина.

А. Залуцкий
(Черновцы)

РОЛЬ МУЗЫКАЛЬНОГО КРАЕВЕДЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

В статье рассматривается роль музыкального краеведения в современном образовательном процессе в контексте евроинтеграции на примерах изучения творчества буковинских композиторов мирового значения.

Ключевые слова: К. Микули, А. Гржимали, С. Воробкевич, музыкальное краеведение, Буковина.

A. Zalutskii
(Chernivtsi)

THE IMPORTANCE OF MUSIC IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS

The subject of 'Music Studies' was launched at the Department of Music at the Faculty of Education in Yurii Fedkovych Chernivtsi National University in 2000. The author of the article is reading now a special course for the third-year students of full-time, short-course and distance learning courses as well as training teachers of Music, periodically organized by Institute of Postgraduate Education, Chernivtsi Oblast.

Permanent objective of the course is a deep study of the formation and development of musical culture in Bukovyna: Music Societies, NGOs, brightest artists in

the creative process generally like. One of the important tasks in lectures and seminars of the subject is fostering knowledge and skills of the students-musicians and their application in the educational process during their pedagogical practice and in further independent educational activities, primarily for educational purposes.

Objective: To analyze and give an objective assessment of the role of music in the study of local history, dedicated to inspiring artistic and academic excellence while preparing students for careers in the music and entertainment industry of the region in the context of modern educational processes.

Bukovyna has been a multi-ethnic cultural region since ancient times. Therefore, the need to review detailed study of its rich artistic heritage is doubtless.

Different peoples, living in Bukovyna, created songs, melodies, poetry, dance, visual items, arts and crafts and other types it reflected the centuries-old culture of its inherent characteristics, household structure, preservation of traditions, faith and so on. The article embodies their views, ideals, and aspirations, range of thoughts, feelings and experiences.

The fact that a century of past wars, oppression, repression for Bukovyna are reflected in a national folk-song, musical creativity of Ukrainians, Romanians, Moldovans, Jews, Poles, and other nationalities, their traditions, customs and desires of the young generation to explore, learn, confirming the high genetic culture of living citizens, because it created praiseworthy creators. Therefore, the study is a thorough investigation of each national culture and spiritual enrichment.

With the integration of Ukraine into the world community it becomes necessary to expand the horizons of knowledge of the cultural values of other nations for spiritual enrichment.

Universal method of knowledge of musical culture of the region in the educational process GEI believe the so-called regional principle in a context where the main lesson material in all its components teacher of music, music and local history knowledge highlights striking examples, comparisons, comparing regional character.

This approach is very efficient and only right, because it does not require any increase in hours allocated to the subject of music in secondary school, or replace existing curriculum.

The acquired theoretical and methodological music and local history knowledge as well as skills and abilities while training future specialist must fix in practice. In order to do the right steps in the further independent work, science, people need sufficient time to work on your profile to gain relevant experience, learn to analyze, experiment.

The most outstanding in the European and global dimensions Bukovyna is an artist, composer, musician, teacher, music and progressive public figure, Armenian by blood father, a German by birth mother, a fan of Polish music culture, which read in studying Chopin in Paris, Romanian – tovaryshuyuchy the famous Bukovynian writer Irakli Porumbesku Karol Mikula

(1821-1897). It has left its mark both in domestic and world musical culture [2].

Fruitful for Chernovtsy and Bukovina were during the entire edge of the presidency of Karl Ritter Umlaufa (1837-1850rr.), who himself had a nice baritone voice was intimately familiar with Franz Schubert and usually first performed his works accompanied by guitar, on which he was accompanied by music.

Invaluable significant contribution to the cultural enrichment of Bukovina and throughout Europe has done graduate of the Prague Conservatory, conductor of the German Regional Theatre of Prague Adalbert Gyrowetz (1842-1908). Of particular importance was the musician, conductor of symphony orchestras in Rotterdam (Netherlands) and Gothenburg (Sweden). September 1874. He became chairman of the «Society of fostering musical life in Bukovina», and in October of the same year – the director of the music school at the same company from which came many talented graduates. Speaking of Eusebius Mandyczewski (1857-1929) elevated the school, and his teacher I Bukovyna.

The indigenous population of Bukovyna represented Adalbert Gyrowetz little effective support for the development of multinational culture in the province. This process helped his students and Mandyczewski Flondor and Ukrainian composer, writer, teacher, artistic and social activist Sidor Vorobkevych. From the beginning of his artistic career, he consistently kept guard purely Ukrainian national interests, beliefs regarding the development of musical culture in the province. Although having a good foreign languages studied with great interest and known at the time of Musicology Dan Loeb, Reich, Krenna, classical music by Bach, Handel, Haydn, Mozart, Beethoven, Rossini, Liszt, Bortniansky, Berezovsky, Vedel, Turchaninova and others.

Creativity musical societies, unions, artists of different nationalities, ages, religion played, play and will play a prominent role in the cultural and educational enrichment of peoples in Bukovina, Ukraine and European countries, and their immortal creations will always shared artistic heritage of the entire world humanity.

Keywords: K. Mikuli, Adalbert Gyrowetz, S. Vorobkevich, a musical study of local lore, Bukovyna.

Предмет «Музичне краєзнавство» започаткований на кафедрі музики педагогічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича у 2000 році автором пропонованої статті. Читається названий спецкурс на третій курс повної, скороченої, денної і заочної форм навчання, а також на курсах підвищення кваліфікації учителів музичного мистецтва, періодично організовуваних Інститутом післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області.

Незмінною метою курсу є глибинне вивчення процесу становлення та розвитку музич-

ної культури Буковинського краю, діяльності творчих спілок, громадських організацій, яскравих митців у загальнотворчому процесі тощо. Одним із важливих завдань на лекціях і семінарських заняттях з цього предмета є здобуття студентами-музикантами знань, умінь і навичок та застосування їх у навчально-виховному процесі ЗНЗ під час проходження педагогічної практики та у подальшій самостійній педагогічній діяльності, здебільшого з виховною метою.

Мета: проаналізувати та дати об'єктивну оцінку ролі музичного краєзнавства у вивченні студентами-музикантами ВНЗ музичної культури краю у контексті сучасних освітніх процесів.

Буковина з прадавніх часів є багатоетнічним культурним регіоном. Тому необхідність ознайомлення й детального вивчення його багатющої мистецької спадщини ні в кого не викликає сумнівів.

У створених різними етносами, що проживали і проживають на Буковині, піснях, мелодіях, поезіях, танцях, предметах образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та інших його видах відображена багатівікова культура із властивою їй специфікою, побутовим укладом, збереженням традицій, вірою тощо. У творчості втілені їхні погляди, ідеали, прагнення, спектр думок, почуттів, переживань.

Те, що через століття минулих війн, утисків, репресій на Буковині збереглася національна народнопісенна, музична творчість українців, румунів, молдаван, євреїв, поляків, інших народностей, їхні традиції, звичаї, бажання молодого покоління їх досліджувати, вивчати, засвідчує високу генетичну культуру громадян, що тут проживають, адже створювалася вона гідними похвали творцями. Отже, її вивчення – це глибоке пізнання кожної національної культури та духовне збагачення нею.

Саме тому предмет музичного краєзнавства ставить сьогодні за мету отримання студентами знань з історії становлення й розвитку музичної культури усіх етносів, які проживають у краї, а потім передачу цих знань молодшому поколінню в умовах навчання й виховання в загальноосвітніх навчальних закладах. Такий підхід є актуальним і своєчасним, адже він має безпосереднє відношення до сучасних інтеграційних освітніх процесів, які відбуваються як в самій Україні, так і в її послідовних діях і прагненнях щодо європейсь-

кої та світової інтеграції, тобто взаємозближення, взаємозбагачення, утворення взаємовигідних як економічних, так і культурних зв'язків.

Відомо, що в латинській мові слово *integratio* означає відновлення, тобто повернення, а не якийсь абсолютно новий підхід у зближенні національних культур. Інше латинське висловлення *in varietate concordia* означає єдність у різноманітті. Даний вислів є офіційним гаслом Європейського Союзу, згідно з яким усі європейці єдині у спільній праці на користь миру й добробуту, а спільне багате різноманіття культур, традицій і мов Європи є позитивним чинником для усіх учасників цього утворення.

З інтегруванням України у світове співтовариство стає необхідним розширення горизонтів пізнання культурних цінностей інших народів задля духовного взаємозбагачення.

Буковина як культурний осередок уже має у цій царині свої пріоритети. Зокрема, архітектурний ансамбль Чернівецького національного університету, спроектований чеським зодчим Й. Главкою, ухвалою 35 сесії ЮНЕСКО від 28 червня 2011 року внесено до списку пам'яток світової культурної спадщини, що в подальшому уможливить представлення не тільки ландшафтів Буковини як привабливих туристичних об'єктів, а й культурно-мистецьких пам'яток, з якими будуть ознайомлюватися і які будуть вивчати молоді покоління європейців.

Універсальним методом пізнання музичної культури краю в навчально-виховному процесі ЗНЗ вважаємо так званий краєзнавчий принцип, де в контексті основного матеріалу уроку в усіх його компонентах учителем музичного мистецтва вкраплюватимуться музично-краєзнавчі знання, наводитимуться яскраві приклади, порівняння, зіставлення краєзнавчого характеру.

Такий підхід вважаємо ефективним і єдино правильним, адже він не вимагає ні збільшення годин, відведених на предмет музичного мистецтва в загальноосвітній школі, ні заміни існуючих навчальних планів і програм.

Для втілення такого підходу у навчальний процес сьогоденньому студенту просто немає сенсу тривалий час витратити на отримання готових знань з окремої галузі тієї чи іншої науки, а потрібно навчитися ці знання самостійно здобувати (можливості нині фактично необмежені). Роль педагога, керівника здебільшого повинна зводитися до правильного

спрямування студента у потрібне русло, все решта залежить від його продуктивної самостійної роботи. Тільки за такого підходу він сам у подальшому досягне того, чого прагне у житті.

Здобуті теоретичні й методичні музично-краєзнавчі знання, а також навички й уміння під час навчання майбутній фахівець обов'язково повинен закріплювати на практиці. Для того, щоб робити правильні самостійні кроки в подальшій праці, науці, фахівцеві необхідно працювати достатній період часу за своїм профілем, аби набути відповідного досвіду, навчитися аналізувати, експериментувати.

Педагогів, які пройшли високу фахову й життєву самопідготовку у ВНЗ, повинні запрошувати до співпраці з майбутніми своїми вихованцями, школярами загальноосвітніх шкіл, яких навчатимуть і виховуватимуть на конкретних прикладах служіння своєму народу, його культурі. У даному контексті, на наш погляд, заслуговує на увагу більш широке й ґрунтовне вивчення творчості відомих митців краю.

Найвидатнішим у європейському та й світовому вимірах є буковинський митець, композитор, музикант, педагог, прогресивний музично-громадський діяч, вірменин по крові батька, німець за національністю матері, прихильник польської музичної культури, з якою ознайомився, навчаючись у Ф.Шопена в Парижі, румунської – товаришуючи з відомим буковинським письменником Іраклієм Порумбеску, – Кароль Мікулі (1821-1897 рр.). Він залишив помітний слід як у вітчизняній, так і світовій музичній культурі¹.

Основоположник Львівської фортепіанної школи, засновник однієї з перших у Європі Львівської консерваторії (1858 р.), упорядник й редактор повного зібрання творів Фридерика Шопена в 17-ми томах, що вийшли у Лейпцигу в 1879 році, активний меценат створення першої бібліотеки у Чернівцях (нині діючої наукової бібліотеки ЧНУ імені Юрія Федьковича), засновник фонду стипендій для обдарованих студентів у Чернівецькій гімназії, яку свого часу сам закінчив, першовідкривач таланту Чіпріана Порумбеску, який за неповних прожитих 30 літ написав понад 250 різножанрових музичних творів, став одним з основоположників румунської класичної музики, чие ім'я тепер носить Бухарестська державна консерваторія² [6]. Не менш плідно митець працював і на педагогічній ниві. Кароль Мікулі дав путівку в життя композито-

ру Денису Січинському, ректорам Львівської консерваторії Мечиславу Солтису, Рудольфу Шварцу та багатьом іншим митцям. І це далеко неповний перелік його заслуг і добрих справ, здійснених протягом свого змістовного життя, присвяченого служінню мистецтву.

Різні довідникові видання називають К. Мікулі польським, молдавським, румунським, вірменським композитором. А буковинський вчений, автор-упорядник словника-довідника «Література і мистецтво Буковини в іменах» називає К. Мікулі буковинським композитором, який писав музику на вірші німецьких, французьких, вірменських, румунських, польських буковинських поетів, творив у тісній співпраці з багатьма відомими митцями світу³.

Проживаючи з 1858 р. у м. Львові, Кароль Мікулі майже 30 літ очолював Галицьке музичне товариство, а згодом засновану разом з дружиною Стефанією музичну школу. Однак він ніколи не забував свого рідного міста Чернівці. Часто приїздив сюди з концертами, допомагав чернівецьким музикантам у створенні оркестрів чи хорів. Зазвичай, після їх утворення часто професійно допомагав їм, адже вони переважно склалися із музикантів-аматорів, інколи брав на себе роль диригента цих колективів. У таких добродійних діях Кароля Мікулі простежувалися не тільки просвітительські, але й опікунські тенденції митця.

«Товариство плекання музики на Буковині» (1862 р.), створення якого відбулося не без участі К. Мікулі, дало поштовх відкриттю у 1863 р. румунського товариства («Societate pentru cultura și literatura româna în Bucovina»), а в 1869 р. – першого українського громадсько-культурного товариства «Руська бесіда», що стало передвісником утворення на Буковині багатьох інших українських товариств. Зокрема, «Буковинського Бояна», який ініціював приїзд на Буковину у 1903 і 1904 рр. М.В. Лисенка та відкриття згодом у Чернівцях української музичної школи його імені⁴.

Існує чимало думок, що аргументують доцільність утворення першого німецького музичного товариства на Буковині у 1862 році. Однією з найпоширеніших є безальтернативна впливовість тодішньої владної політики Австрійської (Австро-Угорської) монархії на всі сфери життєдіяльності громадян краю, у тому числі й пропаганда та нав'язування їм німецької культури, з одного боку, а з другого,

кардинально протилежного – формування їхньої культурної освіченості. Але у наш час поза всяким сумнівом залишаються зрозумілими обидві точки зору. Світові мистецькі культурні надбання (до яких, безперечно, уже тоді належали й класичні зразки відомих композиторів, вихідців з України: Березовського, Бортнянського, Веделя та інших), не тільки давали поштовх музичному просвітництву автохтонних жителів Буковини, але й впливали на активізацію їх національно-культурних процесів, підштовхували до творчості місцевих митців і сподвижників музичної культури й освіти Буковини. У цьому контексті, заради справедливості, варто віддати належне саме утворенню першого музичного товариства в краї, яке відіграло у загальному культурно-освітньому поступі далеко не останню роль.

Захоплюючись з дитячих років творчістю Ф. Шопена, у якого згодом в Парижі К. Мікулі навчався гри на фортепіано, музикант і сам захопився написанням власних мазурок, полонезів, балад, етюдів, вальсів. Композитор чуйно сприймав музику інших народів, пильно вивчав музичний фольклор вірмен, з яких походив його рід, підготував і опублікував музичну збірку «Armenian» («Вірмени»).

Не обійшов увагою композитор і музичну культуру Німеччини, країни, з якої походила його матір Терезія Гулманн (за іншими даними – Гуттман).

Один з відомих музичних рецензентів «Віденської газети» у 1863 р. визнав німецькі пісні К. Мікулі (опус 16 і 17) «найкращими і найблагороднішими серед німецьких пісень, називаючи їх паростками музики Шопена кращого періоду»⁵. Вказані опуси та інші рідкісні твори композитора виявлені автором цих рядків у архівах колишнього Галицького товариства й привезені на Буковину для ознайомлення з ними учнівської та студентської молоді. Музична добірка творів увійшла до 5-го випуску авторської серії «Музичне краєзнавство Буковини» (з грифом МОНУ) і тепер успішно застосовується в навчально-виховному процесі не тільки ЗНЗ і ВНЗ Буковини, але й багатьох мистецьких закладів України.

У 1854 р. у Львові композитор видав «48 румунських національних арій» в обробці для фортепіано, які ми також привезли на Буковину і перевидали з люб'язної згоди львів'ян в університетському видавництві «Рута» для застосування студентами кафедри музики ЧНУ у практичній діяльності⁶.

Сприяли розвитку професійної музичної освіти на Буковині й інші добре відомі в Європі митці. Зокрема, високоосвічений музикант, випускник Віденської консерваторії, кларнетист оркестру, яким керував сам Людвіг ван Бетховен, Франц Пауер, директор першої музичної школи у Чернівцях, перший учитель музики Чернівецької гімназії (1808 р.) чех Франц Звонічек.

Плідними для Чернівців і всієї Буковини були часи президентства краю Карла Ріттера Умлауфа (1837-1850 рр.), який сам мав красивий баритоновий голос, тісно був знайомий із Францом Шубертом і зазвичай першим виконував його твори під супровід гітари, на якій акомпанував сам автор музики.

Неоцінено вагомий внесок у культурне збагачення Буковини й усієї Європи зробив випускник Празької консерваторії, капелмейстер німецького крайового театру міста Праги Адальберт Гржималі (1842-1908 рр.). З чималим досвідом роботи музиканта, диригента симфонічних оркестрів у Роттердамі (Голландія) і Готенбурзі (Швеція) з вересня 1874 р. він став головою «Товариства плекання музичного життя на Буковині», а з жовтня цього ж року – директором музичної школи при цьому товаристві, з якої вийшло чимало талановитих випускників. Одне тільки ім'я Євсевія Мандичевського (1857-1929 рр.) прославило цю школу і його буковинського учителя А.Гржималі на весь світ. Лондонська преса, зокрема газета «Times», оцінюючи плідний мистецький доробок Мандичевського, констатувала, що у її вітчизняній галузі музикознавства не знайти фахівця, подібного до нього за своїми знаннями й творчими досягненнями⁷.

Активна творча діяльність А.Гржималі на музичному поприщі краю прискорила будівництво Будинку музики (нинішньої філармонії), який за неповних два роки (1876-1877 рр.) було споруджено і передано товариству у користування.

Після сучасної реконструкції приміщення у 2010 р., фахівці вважають концертну залу Чернівецької філармонії однією з кращих у Європі за акустичними можливостями, на сцені якої неодноразово виступали зірки світового рівня музично-інструментального та вокально-хорового мистецтва.

Якби у багатонаціональній і багатомовній Буковині, писав А.Гржималі, усіх проживаючих тут націй об'єднати навколо музики, то ми мали б у краї інтернаціональне суспільст-

во. З іншого боку, музичного інтернаціоналізму варто остерігатися, оскільки в ньому втрачається національний дух, властивий кожній нації, кожному народові. Інтернаціоналізм нищить національну культуру окремого народу, виховує загал, а не особистостей.

Хоча А. Гржималі керував німецьким Товариством, він категорично виступав проти насильницького насадження німецької культури на Буковині. «Німецька культура хороша річ, якщо її розуміють. Але вона повинна увійти в життя населення вільно, непомітно». Кожен народ тільки ланка великого ланцюга, який об'єднує усі народи у спільному житті, у загальній справі на ниві культури. Його висловлювання: «...з часом тут з'являться такі мистецькі діячі, які підніматимуть національні гілки музичного дерева, для цього треба бути з народом, розуміти його душу і, успіху досягне той, хто не вважає себе вищим за свій народ, такими уже є Воробкевич, Мандичевський, [Тудор] Флондор»⁸, стало пророчим.

Отже, корінне населення Буковини в особі А.Гржималі мало дієву підтримку у розвитку багатонаціональної культури в краї. Цьому процесу сприяли його учні – Мандичевський і Флондор та український композитор, письменник, педагог, мистецько-громадський діяч Сидір Воробкевич. Із самого початку своєї творчої діяльності він твердо стояв на сторожі суто українських національних інтересів, переконань щодо розвитку музичної культури в краї. Хоча, добре володіючи іноземними мовами, з великим зацікавленням вивчав і відомі на той час музикознавчі праці Дена, Льюбе, Рейха, Кренна, класичну музику Баха, Генделя, Гайдна, Моцарта, Бетховена, Россіні, Ліста, Бортнянського, Березовського, Веделя, Турчанінова та ін.

Сучасний вчений, філолог Петро Рихло у своєму дослідженні творчості австрійського поета, перекладача середини ХІХ ст. Й.Г. Обріста, який жив у Чернівцях, віддає йому данину пам'яті як одному з перших європейських митців, хто торкнувся безсмертної поезії Т.Шевченка, переклавши її на німецьку не без допомоги у цій справі його тодішнього приятеля С.Воробкевича⁹. Це поклато початок широкому ознайомленню з творчістю Кобзаря за межами України, як наголошується в монографії Ярослави Погребенник «Шевченко німецькою мовою» (К., 1973).

Працюючи зі шкільною молоддю, Воробкевич постійно дбав про наявність педагогічної та методичної літератури. Він, як і його

творчий побратим, буковинський письменник Юрій Федькович, видавав «Співаники для шкіл народних», що вміщували як народні, так і оригінальні пісні на вірші українських поетів, який неодноразово перевидавався й використовувався тривалий час у школах як Буковини, так і Галичини.

Певна заслуга належить С. Воробкевичу і в справі розвитку культурних традицій молдавського та румунського народів. Виступаючи, зокрема, проти так званих ідеологів – румунізаторів, він із симпатією ставився до румунського народу та його культури. На основі зразків румунського пісенного фольклору він створив чимало оригінальних композицій і пісень, які друкувалися у тогочасній періодиці та музичних збірниках і лягли в основу «Збірника пісень» для румунських шкіл.

Окрім написаних численних за жанрами музичних, літературних, –поетичних і прозових творів, Сидір Воробкевич був одним із засновників науково-популярного лекторію, сам особисто читав публічні лекції з історії музики з циклом статей «Наші композитори», де висвітлював творчість українських, російських композиторів та інших всесвітньо відомих митців.

Славні традиції вшанування митців світового рівня та їх невмирущих мистецьких цінностей продовжуються й у наш час. Так, у 2011 р. у Чернівцях з нагоди відзначення 240-річчя від дня народження видатного німецького композитора Людвіга ван Бетховена у концертній залі філармонії відбулося прем'єрне виконання його Симфонії №9 ре мінор з фінальним хором на текст Ф.Шиллера – ода «До радості», вперше перекладений українською мовою Миколою Лукашем¹⁰.

Не менш грандіозною подією міжнародного рівня можна назвати прем'єру всесвітньо відомої кантати німецького композитора Карла Орфа «Карміна Бурана» на початку літа 2012 року на завершення свого чергового концертного сезону.

Напередодні відзначення 205-ї річниці від дня народження польського композитора Фредерика Шопена в кінці лютого 2015 р. відділ мистецтва Чернівецької обласної універсальної бібліотеки імені Михайла Івасюка (Любов Шилюк) організував і провів зустріч із шанувальниками та виконавцями музики видатного композитора під назвою «Ліризм та мелодійність фортепіанної мініатюри».

Такі заходи є безпрецедентним прикладом використання зразків світової музично-куль-

турної спадщини для беззавітного служіння загальнолюдським ідеалам добра й справедливості¹⁰.

Висновок. Творчість музичних товариств, спілок, митців різних національностей, епох, віровизнання відігравали, відіграють і відіграватимуть визначну культурно-просвітницьку роль у духовному збагаченні людкості Буковини, України і європейських країн, а їх безсмертні творіння завше будуть спільним мистецьким надбанням усього людства.

¹ Blazhkevych H., Starukh T. Pravda i mify pro lvivskykh pianistiv – osnovopolozhnykiv fortepiannoyi shkoly. Lviv: Spolom, 2002. – 226 s.

² Mikuli Karol. Muzychne krayeznavstvo Bukovyny: Khrestomatiya. Vypusk 5: navchalnyy posibnyk do kursu «Muzychne krayeznavstvo» / Ukl.: O.V. Zalutskyi. – Chernivtsi: Ruta, 2007. – 132 s.

³ Bohaychuk M.A. Literatura i mystetstvo Bukovyny v imenakh: Slovnyk-dovidnyk. – Chernivtsi: Bukrek, 2005. – 312 s.

⁴ Demochko K.M. Muzychna Bukovyna: Storinky istoriyi. – K.: Muz. Ukrayina, 1990. – 136 s.: il. – S.19-29.

⁵ Mikuli Karol. Muzychne krayeznavstvo Bukovyny: Khrestomatiya. Vypusk 5: navchalnyy posibnyk do kursu «Muzychne krayeznavstvo». / Ukl.: O.V. Zalutskyi. – Chernivtsi: Ruta, 2007. – 132 s.

⁶ Muzychne krayeznavstvo Bukovyny: Khrestomatiya: navch. posibnyk do kursu «Muzychne krayeznavstvo». Vyp. 3 / Ukl.: O.V. Zalutskyi. Pereklad z nimetskoyi Cheban H.I. – Chernivtsi: Ruta, 2004. – 79 s.

⁷ Bohaychuk M.A. Literatura i mystetstvo Bukovyny v imenakh: Slovnyk-dovidnyk. – Chernivtsi: Bukrek, 2005. – S. 42.

⁸ Muzychne krayeznavstvo Bukovyny: Khrestomatiya: navch. posibnyk do kursu «Muzychne krayeznavstvo». Vyp. 3 / Ukl.: O.V. Zalutskyi. Pereklad z nimetskoyi Cheban H.I. – Chernivtsi: Ruta, 2004. – S. 52 – 76.

⁹ Muzychne krayeznavstvo Bukovyny: Khrestomatiya: navchalnyy posibnyk do kursu «Muzychne krayeznavstvo». Vyp. 7 / Ukl.: O.V. Zalutskyi. – Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 2010. – S. 231.

¹⁰ Zalutskyi O. «Symfoniya radosti» Betkhovena // Ukrayinska muzychna hazeta. - K., 2011, lyphen-veresen. – S.1.

УДК 32:[001.92:007:304:659.3]-053.67(=161.2)

© Мар'яна Шваб
(Луцьк)

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ НА ПРОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті з'ясовуються питання впливу засобів інформаційної комунікації на громадську думку української молоді щодо вибору європейського вектора розвитку України. Застосовані соціологічні прийоми дослідження громадської думки в окремій області України, виявлено рівень підтримки євро-